

הסתבכת בחובות? האם תוכל לטעון להתנהגות לא אחראית של הבנק

לידיעתכם: קיימים מקרים שהפסיקה הכירה באחריות הבנק למתן אשראי פזרני או להתנהלות בלתי אחראית בחשבון שגרמה להיווצרות החוב

בשיתוף משפטיפ - עו"ד אבי זילברפלד 21.02.16 14:23

הבנקים הינם גופים עסקיים המרוויחים ככל שהפעילות העסקית דרכם - ובפרט לקיחת אשראי - גדלה.

גם אליכם התקשר הבנקאי והודיע כי "יש כעת מבצע של הלואות בתנאים משופרים"? הסיבה לכך פשוטה - בנק מוכר כסף. וזה עיקר עיסוקו ומקור רוחו והדבר לגיטימי. ברם, כעו"ד המתמחה בדיני הבנקאות יותר משלושה עשורים, אני יכול להעיד על מקרים רבים שבהם תשוקת הבנקאי להגדיל את פעילות האשראי בסניפו, גורמת לא פעם ל"להיטות יתר".

להיטות יתר זו, למתן "כמה שיותר אשראי", באה לידי ביטוי בהתעלמות מנהלי הבנק, בעצימת עיניים מול סיכונים סבירים, באפשרויות ביצוע פעולות ללא הרשאה ראויה, ובמתן אשראי נכבד בצורה בלתי אחראית, שעה שבדיקה ראויה על מקבל האשראי היתה מגלה כי אין סיכוי להשבת האשראי כמוסכם.

קראו עוד במשפטיפ:

- חברות הביטוח עובדות בהתחמקות מתשלום לסיעודיים
- מעוניינים לערוך צוואה? הכירו את סוגי הצוואות
- האם יש מקרים בחרים של רשלנות רפואית?

הפרת תנאי האשראי שניתן מגדילה עוד יותר את רוחי הבנק (לפחות על הנייר), בשל ריבית הפיגורים השעורריתית במציאות אי-האינפלציה השוררת כיום.

כידוע, הגשת תביעה מצד הבנק גוררת חיוב נוסף בשכ"ט ע"ד ובהוצאות משפט ככל שהתביעה מתקבלת.

נזכיר כי תביעת בנקים כנגד לקוחותיהם מוגשת בהליך של סדר דין מקוצר, המקל על הבנקים לקבל פס"ד, באשר אין זכות אוטומטית להגיש כתב הגנה: חייבים לבקש רשות להתגונן - בהליך מיוחד ומדוקדק, שאם לא ק - ינתן פס"ד כעבור 30 יום ממסירת התביעה לנתבע.

צילום: bigstock

תביעת בנקים כנגד לקוחותיהם מוגשת בהליך של סדר דין מקוצר.

האם חייב יכול לטעון בבקשתו להתגונן כנגד הבנק – "למה נתת לי אשראי?" ככלל, בהעדר

ראיות לעושק ו/או השפעה בלתי הוגנת, טענה זו נדחית על ידי ביהמ"ש, מאחר והבנק לא הכריח את הלקוח לקחת את האשראי שהוצע לו.

עם זאת, ישנם גוונים של אפור וקיימים מקרים שהפסיקה הכירה באחריות הבנק למתן אשראי פזרני ו/או להתנהלות בלתי אחראית בחשבון שגרמה להיווצחת החוב ו/או לתפיחתו.

הבסיס המשפטי לחיוב הבנק לשאת בחלק מהחוב, מושתת על מעמדו של הבנק מול הלקוח, היחסים המיוחדים שבין בנק ללקוחו שנתפסים כיחסי אמון מיוחדים המטילים על הבנק חובות מוגברות של נאמנות, זהירות ותום-לב, ועל בסיס הטענה המשפטית של "אשם תורם".

בפרשיית "המתאבד הכלכלי", קבעה השופטת פלפל כי מכוח חובת האמון והנאמנות המוגברת שבין הבנק לבין לקוחו, ומסח חובת תום הלב והדרך המקובלת – הבנק חייב למנוע התאבדות כלכלית של הלקוח, ובמקרים הראויים לעצור את פעילות הלקוח בחשבון. היא חייבה את הבנק לשאת ב-50% מהחוב שנוצר בחשבון לקוחותו.

בערעור לביהמ"ש העליון בוטל פס"ד זה בהסכמה, תוך העמדת חבות הבנק על 25% מהחוב. עיון בפסה"ד מלמד שביהמ"ש העליון אימץ את הרעיון של "אשם תורם" מצד הבנק לעצם היווצרת החוב.

אף במקרים אחרים, השתכנעו בתי המשפט שהאשראי ניתן "בקלות בלתי נסבלת" תוך הפרת החובות הבנקאיות כלפי הלקוח, והבנק חויב לשאת בחלק מהחוב, תוך מתיחת ביקורת על התנהגותו.

כך נפסק, כי הבנק נהג "בקלות ראש תוך התעלמות מאפשרות ליצירת חובות... תוך זילות בחובה לניהול חשבון בנק בתום לב...ועצימת עיניים באשר לתוצאות התנהגות זו או לחלופין למחדליה.", ונקבע אשם תורם לבנק בשיעור 70% מהחוב.

במקרה אחר בו הבנק אפשר ללקוח לקבל אשראים לצורך השקעה בבורסה, ולסחור שם "כמו בקזינו", נפסק כי הבנק כשל בשמירה על האינטרסים של הלקוח, הפיק רוחים נאים מהפסדי הלקוח מחמת עמלות וריביות, הפר בכך את חובת האמון והזהירות שלו כלפי הלקוח, וחויב לשאת ב-25% מהחוב.

בפס"ד יעקובי קבע ביהמ"ש העליון כי יש להתנהגות הבנק מלמדת על אחריותו להיווצרת החוב

בחשבון הלקוח, ובהתאם יש לקבוע את שיעור אחריותו ולקזז זאת מהחוב.
יצוין, כי מעבר לנשא אשראי פזרני, ישנם מקרים רבים אחרים בהם הבנק חויב לשאת בתוצאות התנהגותו כגון: ביטול/צמצום מסגרת אשראי שלא כדין, חילול שיקים שלא כדין, כיבוד שיקים מזויפים, הפרת חובת הזהירות, הפרת חובת הגילוי, ועוד.

לסיכום, במקרים הראויים, ביהמ"ש עשוי לפסוק, כי גם הבנק אשם ביצירת החוב בחשבון הלקוח, ולהטיל עליו אחריות בהתאם.

אחת הבעיות ביחסי בנק-לקוח היא שלקוחות אינם מודעים לזכויותיהם ולחובות הבנקים כלפיהם מכוח החוק, כללי הבנקאות והפסיקה הבנקאית. מוטב ייעשו אלה אם יתייעצו טרם הגשת התביעה ולא בשלב הוצאה לפועל.

אבי זילברפלד, עו"ד ונוטריון, עוסק בדיני בנקאות, [פשיטת רגל והוצאה לפועל](#), מנהל [פורום בנקאות](#) באתר הפורומים המשפטיים

[לחצו כאן לכל כתבות משפטי](#)